

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... — 16 kor.
 Negyedévre... — 4 "

Helyben házhoz hordva:
 Egész évre... — 20 kor.
 Negyedévre... — 5 "

Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... — 24 kor.
 Negyedévre... — 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 szombat utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaszedésén
 vagy megőrsésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, nov. 15.

Kiegyezés és vámpolitika.

(K. Ö.) A kormánypart felirati javaslatának legjelentősebb pontjai a gazdasági kiegyezés és a kereskedelmi szerződések irányát meghatározó vámpolitika.

Oly fontos ez a két kérdés, hogy habozás nélkül mondhatjuk, gazdasági életünk jövője kialakulása e körül a két kérdés körül fordul meg, még helyesebben mondva, a gazdasági kiegyezés és kereskedelmi szerződések megkötése oly szoros összefüggésben vannak egymással, hogy a kettő közül bármelyiket is akarjuk megoldani, rossz munkát végzünk, ha a másik kérdés kihatásait is egyuttal figyelembe nem vesszük.

A kiegyezésnek mennyiben van köze a vámpolitikai tárgyalásokhoz?

Annyiban van köze, hogy mi egyáltalában nem mehetünk bele semmiféle vámpolitikai tárgyalásokba, míg tisztán előttünk nem áll a gazdasági kiegyezés, a maga teljességében, a maga lényegében.

Azaz, hogy erre talán szükségünk sem volna, miután mi a kiegyezési törvényt egyoldalúan törvénybe iktattuk. A dolog azonban úgy áll, hogy az osztrákok a Bánffy-Badeni-féle kiegyezéshez, melyet a császárparagrafus alapján léptettek életbe, ragaszkodni nem akarnak. Azt mondják, hogy ez a kiegyezés nem elégti ki érdekeiket, mert túlságosan kedvez a magyaroknak és mivelhogy a parlament jóváhagyását — mint ezt a törvény ren-

deli — nem bírja, még mindig megváltoztatható, természetesen az osztrákok javára.

Nem akarunk az osztrákokkal diskusszióba bocsátkozni a kiegyezésnek magyar részről elért előnyeit illetően, csak annyit jegyzünk meg, hogy amit az u. n. bankparitás révén kivívtunk, az korántsem felel meg a magyarok jogos követeléseinek. A togyasztási adók új elszámolása pedig oly törvénytelen állapotot szüntetett meg, melynek fentartását semmivel sem lehetett indokolni. Az erős és győzelmes Ausztria diktálta ezt ránk legyőzöttekre. Tudvalevőleg ez az a két vívmány, mely az osztrákoknak leginkább fáj. Hogy mit kívánnak ezen felül, nem mondják, de követeléseiknek súlyt adnak azzal, hogy az osztrák pártok egyesülnek, mihelyt arról van szó, hogy Magyarországot gyengíteni kell és *Körber* miniszterelnök a kiegyezés kérdésének felvetésével akarja munkaképesé tenni az osztrák parlamentet.

Fog-e ez sikerülni, nem tudjuk. De annyi bizonyos, hogy nekünk résen kell állanunk. Mi ebben a kérdésben nem engedhetünk. Ha a kiegyezés megváltoztatásáról van szó, ezt legfeljebb a mi javunkra lehetne megváltoztatni. Mert a *kölcsönösség*, mely a kiegyezést belső indokainál fogva elfogadhatóvá teszi, még korántsem lett elérve.

Ettől mi még nagyon messze vagyunk. Már az eddig követett vámpolitikai irány sem engedte meg, hogy a kölcsönösség, mely nélkül én kiegyezést el nem képzelhetek, érvényre jusson. A monarchia ipa-

rát védvámokkal védtük, de a mezőgazdaságot kiszolgáltattuk a szabad kereskedelmi iránynak. Ezt megteheti az az ország, amely önállóan intézi gazdasági sorsát, s mely iparát akarja védelmezni. De itt két országról van szó, mely közös vámterülettel bír. Ami az egyiknek igazságos, a másiknak méltányos. A magyar mezőgazdaság ép oly vámpolitikai védelemben részesítendő, mint az osztrák ipar. Ez a kölcsönösség.

Mielőtt tehát a külfölddel vámpolitikai tárgyalásokba bocsátkozhatnánk, tisztában kell lennünk Ausztriával. Számíthatunk-e és mennyiben Ausztria piacaira, a mi nyersterményeink ott biztos piacra fognak-e találni, avagy az eddig követett visszautasító eljárásban fognak részesülni? Ha Ausztria a teljes paritás — úgy forgalmi, mint vámpolitikai védelem szempontjából — álláspontjára helyezkedik, akkor könnyen tárgyalhatunk a külfölddel. Ellenkező esetben nem, mert saját erőnket gyengítjük.

Az osztrákok azt állítják, hogy a mai világgazdasági törekvések mellett sokkal előnyösebb mindkét félre nézve a közös, mint a külön vámterület, mert követeléseinek nagyobb súlyt tud adni. De ha ezt vallják, tegyék lehetővé a közösség fenntartását a kölcsönösség útján, mely mind a két fél gazdasági érdekeinek biztos alapot képes szerezni.

A vámpolitikai tárgyalások előtt ezt annyival inkább kell hangsúlyoznunk, mert Ausztria részéről soha, de soha méltányosságot nem tapasztaltunk.

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Revanche.

Írta: Szabó Ilona.

— Lássá, hogy e világon mindent az érdek vezet. Eklatánsul argumentálja ezt a Klemma költségvetése. Ő méltóságos familiába akar bejutni s ezért iparkodik elvéteni bátyjával a szürke Csergheő leányt, így remél magának legalább is egy mágnás férjet kaparítani... Ez idáig csak egyeznék, hanem hogy végeredményében is stimmeljen: töröl egy nullát, persze nem tudván, hogy e nullával milliót törölt... Es ezért most rákiabálnak önre tücsköt-bogarát. — Klemma kiváló hipnotizőr. Beszugerálta ezt az egész családnak s most mind-egyikben roppantul felágaskodott a nagyragyás. Ez ostoba szuggeszcióvan írásba foglalta az öreg Beér, hogy Gáspár minden járandóságát, örökségét elveszti, a család kitagadja, ha önről nem akar lemondani, ha valamikor szobája küszöbét átlépi, vagy bármiképp is érintkezik önnel; tanukkal aláíratta, lepecsételte és végrendeletéhez zárta. E hiteles mumussal ijesztetik most szegény fiút; ez majd megőrül. Ne

mondjam ugy-é, hogy a kémeállandóan körülötte vannak. És most négy-öt évig száműzik hazájából a szerencsétlent, — megtömi zsebeit pénzzel és elküldik külföldi utazásra. A világ előtt már a Csergheő lány vőlegénye lesz, erősen remélik, hogy rövidesen hazacsalogtadják esküvőre is s majd a feleségével küldik vissza tanulmány utja folytatására... Azt kegyesen elismerik, hogy sietni kell az ön köréből kiszakítani, mert ön olyan asszony, akit nem mindenki tud, amíg a szive dobog, elfelejteni... Mit mondjak még? szóljak-e Gáspárról, aki küzdött, harczolt, de a többség lefegyverezte, rablánczra téve száműzik idegen országokba. Mindent megtesznek vele, de nem tudják gyökerestől kitépni a szivét, hogy evvel együtt kiszakítsák belőle önt, szerelmét is, ki verében, minden atómjában benne él.

Elhallgatott. Halálos csöndben, merev mozdulatlanságban ültek jó ideig, mint két lélek nélküli objectuma a másvilágnak... Megint csak a férfi szólalt meg olyan tompa, fojtott hangon, mintha az is a sírból szólna fel.

— Szóljon hát az Istenért! Jobb szeretném, ha zokogna, tombolna fájdalomában, mint-hogy ily borzasztó érzéketlenségben lássam... Hát mit mond, csak egy szavát halljam. A Gás-

pár nevében könyörgök, egyetlen egy szót izenjen neki, mit szive mélyén rejtegeszen, mi talizmánya legyen a száműzetésben.

A puha, reszkető hang körülzörögatta az asszony dermedt szivét, felfakasztotta benne az érzéseket; köny szökött szemébe s lassan, egymásután folydogáltak végig a szenvedő szép arczon. Megnyugvással nézte a férfit, de hirtelen megijesztette, kétségbeejtette a rohamos érzelmváltozás. Még könyes szemében valami pajkos fény csillant meg, felugrott ülőhelyéből és hangosan felkaczagott. Aztán mosolyogva szemébe nézett a férfinak s szinte örvödvé kérdezte.

— Ugy-e jó kis lecke? ... Roppant mulatságos; nem úgy találja?

Ráthay Guszti megállapította és szentül meggyőződött: ez az asszony vagy nagyon jó színész, vagy tökéletes bolond. És szivéből megsajnálta. Erőszakkal tartotta vissza könyeit és elfojtott hangon szólt:

— Ne ámitson, az Ur Isten áldja meg!...

Most már komolyabban beszélt az asszony:

— Nem ámitom, Istenemre mondom. Ez olyan hirtelen jött kitérés volt felszabadult érzelmeknek, hogy nem volt erőm parancsolni neki.

BURMESTER WILLY

a jelenkor legnagyobb hegedűmestere **folyó hó 26-ikán** tartja hangversenyét a „**Sas**“ szálloda nagytermében. **Helyárak:** Körszék **6 korona**, zártszék 1—7. sorig **4 korona**, a többi sorok **3 korona**, földszinti álló és karzatjegy **2 korona**. 288—4—10

Jegyek válthatók Ifj. Berger Sámuel könyvkereskedésében. Bémer-tér.

Az ötvenhatodik petíció.

A rendes harmincznapos határidő, melyen belül a mandátumokat megtámadni lehetett, le-
telt már, de egy-két petíció ezután is lesz.
Oly esetekben ugyanis, a midőn pótválasztás
győztese ellen kérvényeznek. *Kecskemét* alsó-
kerületében is pótválasztás volt a múlt hónap
17-én, a mikor a Kossuth-párt jelöltjével,
Rapcsányi Istvánnal szemben dr. Nagy Mihály
szabadelvé kapott többséget. Nagy Mihály man-
dátumát megtámadták a Rapcsányi választói,
a kiknek nevében dr. Vig Viktor ügyvéd tegnap
nyújtotta be a kuriánál a petíciót és tette le
együttal az állampénztárba a megtámadás költségeire való 3000 koronát. E mandátum elbi-
rálása közben érdekes komplikációra van ki-
látás. A megválasztott dr. Nagy Mihály képviselőt
ugyanis — hir szerint — magasabb bírói
állásra fogják kinevezni s így le fog mondani
a mandátumról. Felmerül tehát majd a kérdés,
hogy ennek folytán mi történjék. Mert a kuriai
bíráskodásról szóló törvényben nincsen intéz-
kedés az ilyen eshetőségre s a kérvényezőknél
nem igen lesz inyére, ha a kuria — a lemondás
folytán nem létezően többé a mandátum —
megszünteti az eljárást és új választást ren-
del el. A petícionáló választók ugyanis ebben
a konkrét esetben nemcsak azt kérik, hogy a
kuria Nagy Mihály mandátumát megsemmisítse,
de együttal az is, hogy az ítélkező bíróság a
mandátumot Rapcsányi Istvánnak ítélje oda. A
kérdés mindenestre olyan, amelyre nézve a
kuriának elvi döntést kell hoznia.

ORSZAGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

Budapest, nov. 15.

Gróf Apponyi Albert az ülést 10 órakor
nyitja meg.

A múlt ülés jegyzőkönyvének hitelesítése
után felolvasták a kuria átiratát, a mely sze-
rint a *korponai* mandátum iránt beadott peti-
ciót elkésés címén visszautasították és így

Holzer János képviselőt a végleg igazolt kép-
viselő névjegyzékébe beiktatták.

Több kisebb jelentés után Apponyi tu-
datja a Házzal, hogy Szilágyi Dezsőnek a kül-
és belföldi lapokban megjelent cikkeiből 1200
darabot a Ház könyvtára részére felajánlottak,
a miről a Ház élénk helyeslés mellett tudomást vesz.

Eskütétel.

Ezután felolvasták a bíráló-bizottság eskü-
tételére vonatkozó házszabályokat, a mely
után

Illyés Bálint felolvasta az eskümintát, a
melyet a bíráló-bizottság tagjai együttesen tet-
tek le.

Rakovszky István a házszabályokhoz kér-
szót és kijelenti, hogy az egész eskü érvényte-
len, mert a házszabály egész világosan ki-
mondja, hogy az eskümintát így szól: En X. Y.
esküszöm . . . Mintán a bíráló-bizottság tagjai
az esküt együttesen tették és a neveket
nem hallottunk, kérem az eskü érvénytelenit-
ését.

Apponyi Albert: Ez csak a ház bele-
egyezésével lenne lehetséges.

Rakovszky István: A házszabályok fölött
a ház szavazással már nem dönthet és így
e kérdésben most már a ház nem hatá-
rozhat.

Zboray Miklós a házszabályokhoz kér-
szót és kijelenti, hogy az eskümintát a mikor
elmondotta, nem mondotta nevét és így kéri az
eskünek az érvénytelenítését. (Nagy zaj a jobb-
oldalon: eláll!)

Vérszi József: Egy országgyűlési kép-
viselőnek tudnia kell az eskümintát.

Zboray Miklós: De nem köteles tudni.
(Nagy zaj).

Horánszky Nándor: A házszabályokat kö-
teles mindenki tudni. (Ugy van!)

Zboray Miklós: Es így megtörtént, hogy
egyesek az eskütételnél felemelték a kezüket,
mások szívükre tették. Tessék erre is mondani,
hogy kötelesek tudni. (Zaj).

Horánszky Nándor: En őszintén és nyil-
tan kijelentem, hogy én a házszabályok szigorú
végrehajtásának barátja vagyok. A mostani ak-
tuson azonban már túl vagyunk, a jövőre vo-
natkozólag azonban erre nézve lehet indítványt
tenni.

Elnök: T. képviselőház!

Buzáth Ferencz: Ne erőszakoskodjanak
már most. (Zaj, mozgás a jobboldalon.)

Elnök: Arra a közbeszólásra, ne erősza-
koskodjanak már most, kötelességemnek tartom

válaszolni, hogy erőszakoskodásról itt nem le-
het szó. Soha sem fogok erre reá szolgálni és
ezért az első alkalmat, amidőn ilyen vád, ha-
bár közbeszólás alakjában is felhangzott, fel-
kellett használnom arra, hogy annak alaptal-
anságát a ház előtt egész határozottsággal ki-
jelentsem. (Élénk helyeslés).

Buzáth Ferencz: En az erőszakoskodás
kifejezést nem az elnök ténykedésére, hanem
a többség eljárására vonatkoztattam. (He-
lyeslés).

Elnök: Az incidens be van fejezve. Most
következik az összeférhetlenségi bizottság eskü-
letétele.

Ennek megtörténte után áttértek a fel-
irati javaslat tárgyalására.

Az Ugron-párt felirata.

Szederkényi Nándor hosszabb beszéd ki-
sérétében benyújtja a következő felirati ja-
vaslatot:

Császári és Apostoli Királyi Felség!
Legkegyelmesebb Urunk!

Visszhangot keltenek lelkünkben Felséged
megnyitó-beszédének szavai, amelyekkel föl-
hív bennünket, hogy a következő öt év alatt sze-
retett hazánk javának előmozdítására teljes
erőnkkel közreműködünk.

Ugy hisszük és mi is reméljük, hogy hazánk
egy új korszak előtt áll. A nemzet társa-
dalma és kormányja, az országgyűlés és a
nép tudatára jutottak elvégre az ország
valódi helyzetének és ki-ki vállvetett mun-
kásságot akar kifejtetni a bajok orvoslá-
sára.

Ma Felséged kormányát nemcsak nem
vádolhatjuk erőszakoskodással, de elismerés-
sel emelhetjük ki a választásoknál tanúsított
pártatlanságát és törvénytiszteletét. Am ami a
kormányának nem bűne, bűne lehet egy
rendszernek. Azért az első kívánságunk, amit
az új országgyűlés elején hangoztatni szük-
ségesnek találunk, az, hogy a mai választási
rendszer, amely a nemzeti akarat érvénye-
sülését lehetetlenné teszi, törültesse el
és a mai korszakhoz és a nemzet jogai-
hoz egyaránt méltó választási törvény alkot-
tassék meg.

Sajnálattal láttuk, hogy abban a nagy és
váltakozatos munkaprogramban, melyet Fel-
séged kormányja a megnyitás alkalmából elé-
bünk tárt, nincsen benne a *parlamentari re-
form* kérdése.

Ha a »nemzet képviselőtérő« beszélnék,
ugyan nézzük: kik választják ma a képviselő-

— Megnyugtát? — kérdezte aggodással
Ráthay. — Okos asszony lesz?

— Okos? . . . Tudja, nagy küzdelmek
arán szerezzük meg ezt a titlust; de hogy én
igazán kivívtam s megérdemeltem: mutatja az
a sok szenvedés, miben eddig volt részem —
mondta csendes bánattal Karádyné — s meg-
lássza ezután még jobban rá fogok szolgálni.
Sok mindent, mi szívünknek édes, kell ezért
feláldozni, én pedig mindent, mindent feláldoz-
tam. Szegény nyomorult, kifosztott asszony
vagyok: nincs semmim . . . De van mégis! . . .
Valami . . . A nevelés csengésében, mosoly
derűjében született s még sem kincs; . . .
rongy, de tartalmat ad sivarra tett életnek.

— Mi ez? — kérdezte a férfi.

— Rongy! — felelte ideges nevetéssel az
asszony.

— No hát mit mondjak Gáspárnak?

— Hogy: az engedelmisség nagyon szép
erény.

Nehezen tudta rászanni magát Ráthay a
búcsuzásra. Szeretett volna örökre ott ma-
radni, dédelgetni, gyógyítani ezt a szenvedő
asszonyt s kárpótolni minden igazságtalan szen-
vedésekért. De mennie kellett. Óriási fájdal-
ommal távozott, még az sem maradt szá-
mára, hogy néha vigasztalásával meglátogat-
hassa. Ezt a ránézve legrosszabbat hagyta
utóljára csak mikor már megcsókolta a szép
fehér kezét, akkor említette csupán két szóval.

— Én is elmegyek — de a hajja fátyo-
lozott volt, keze reszketve fogta az asszony
kicsiny kezét.

— Maga is? — ez már sóhajban szállt el
a vértelen, remegő ajakról.

. . . Most már egyedül maradt, nem
háborgatta senki; szenvedhetett tetszése sze-
rint. Hetekig nem bírt felszabadult fájdalmá-
val . . . Eh, lecsendesedik a tenger hulláma
is, miért háborogna a lélek örökké? Csillapul,
nyugodt, sima lesz a felülete; hogy alatt
még zavarog egy kicsit, ki láthat oda?

Elővette azt a darab rongyot, fényesítette,
csiszolgatta, mint a legnemesebb gyémántot s
örvendett csillogásának; pedig tudta, hogy csak
rongy marad az kicziczomázott mezében is . . .
Lassankint elhitette magával, hogy elaludt,
elhamvadt szívében a szerelem teljesen s csak
a bosszuvágy az, mi emlékeztetni tudja
még reá.

Büszke volt tulságosan; nem szokott adósa
maradni senkinek. Megfizet egyszer ezeknek is;
mivel, hogyan? nem tudja még. Üni fog az
órája ennek is, s magával hozza a honorá-
riumot.

Az a nagyravágyó, gögös leány kikiáltotta
férfibőlonditónak. Legyen kedve szerint. Ne
vádolja senki rágalmazással. Ennyi előzékeny-
séggel, jószággal csak lehet az iránt, aki olyan
nyugodt lelkiismerettel tudta kifosztogatni az ő
kincsekkel telerakott lelkét.

És sikkes, bájos jukkerasszony váit belőle.
Mosolygott, udvaroltatott magának, flirtelt jobbra-
balra, de a szíve sohse szólt a dologba. Azért
a revanschról sem felejtkezett meg . . . Évek
teltek így el, mámoros, zajos napoknak hosszú

sorozata. De egyszer ütött a bosszuállás órája,
a bosszuvágyó szíveknek édes, kéjes pillanat . . .

Beér Gáspár hazajött hosszú külföldi utjá-
ról. Bolyongott szerte a világban, gyűjtötte a
tapasztalatokat, bővítette ismereteit — de ki
nem ábrándult. Bár tüzet fogott itt-ott a szíve,
az egybe gyűjtött futószerelem emlékei közül
csak előcsillant egy fényes csillag: a régi
szerelem ragyogó üstökös csillaga; az össze-
halmozott gyorsan száradt virág alól csak
felszállott a szerényen elrejtőző s erőszakkal
eltemetett ibolyácska édes illata: a selyem-
asszony titkon őrzött sérületlen emléke.

Mikor berobogott magyar földre a vonat
s megcsapta a hazai levegő, keresztül tört
szívéből az emlékek alá rejtett fény és illat:
megmámorosodott tőle agya, megrészegedett
lűtető vére.

A vonattól egyenest Karádynéhoz hajta-
tott. Az asszony kevéssel előtte jött meg a
kocsizásból, ruhát váltott, így Beérnek vára-
kozni kellett. Ez alatt vizsgálódott az ismerős
környezetben és olyan otthonosan érezte magát
a mosolygós, derűs szalonban, mintha sohsem
zavarta volna ki onnan a testvéri és apai tul-
ságos szeretet.

Extázisba gyúlt vére, mikor meglátta szíve
asszonyát frissen, üdén, elpusztíthatlan szép-
ségében. A figyelmes szemlélő vette észre csak,
hogy a szép szemekben valami homályos, tit-
kolt bánat borong, s a bájos vonásokon a
csendes szomorúságnak halvány árnya ül . . .
Elfogulatlanul, fesztelenül fogadta a férfit,
mintha sohsem lett volna közös érzésük és

háza többségét? Nem több, mint 3 vagy 400,000 ember.

Ezek küldték be szavazatukkal a 15 milliónyi nemzet nevében azt a 270 képviselőt, akik mint többség törvényeket hoznak, a nemzetre terheket raknak és magukat, mint a nép képviselői tüntetik fel. Hát lehet-e joggal mordani, hogy a nemzetnek valódi képviselője még ez a mai többség is? A hivatalok nagy sokasága, a hatalomtól való függés, a választók csekély száma, a kerületek beosztása minden kormány részére akár erőszakkal, akár anélkül is föltétlenül biztosítja még ma is a többséget.

Mi föltétlenül a községenkénti általános és titkos szavazati jognak vagyunk a hívei, de elvárjuk a kormány és a többség jobb belátásától, hogy a parlamenti reformnak legalább legégetőbb kérdéseivel a legrövidebb idő alatt foglalkozni fog, így különösen, hogy megszüntetjük a választói kerületek között való nagymérvű aránytalanság, hogy a szavazati jog a maihoz mérten a polgároknak sokkal nagyobb körére kiterjesztetik és a községenkénti való szavazás behozatik.

Felsőged az ország gazdasági helyzetére irányította elsősorban figyelmünket.

Egbe kiáltó vétek, amit ezzel a nemzettel az utolsó évtizedek alatt elkövettek. Ez egy tőke nélküli földművelő-ország, mely valójában még natural-gazdaságot folytat. Erre az agrikulturnál olyan terheket raktak rá, amint a szomszédos tőkegazdag államok viselnek. Rá rakták egy modern állam minden terhet és rá rakták főleg a militarizmus képtelen terheit azon ürügy alatt, hogy mintán máshol is így van, az elől kitérni nekünk sem lehet. Pedig nincs így, mert sem Anglia, sem az Egyesült-Államok, sem Svájc, sem más, főleg kicsiny államok ilyen örületes terhekbe bele nem mennek. De így van igenis Németországban, amely, hogy megtarthassa Elzász-Lotharingiát és védekezhessék a francia revanche lehetősége ellen, a végtelenségig fejlesztette — Franciaországgal egyetemben — hadikészültségét.

Reánk nem várható más ezen az uton, csak a pusztulás. Rövid három évtized alatt az állam több mint ötmilliárd korona adósságot volt kénytelen magára vállalni, az egyesek és községek adósságai ezt az összeget csaknem meghaladják.

Ki kell jelentenünk, hogy egy milliárd koronányi budgetet ez a szegény nemzet nem bír el.

Anyagi bajaink orvoslását a minden téren eszközleendő megtakarításokon és a hadügyi

terhek lényeges apasztásán kívül még csak az mozdíthatja elő, ha új erőforrásokat nyitunk a nemzeti termelés és megélhetés biztosítására. Ha nincs munka és nincs pénz (az országban, az első gondolat nem lehet más, mint hogy mindazt, a mire szükségünk van, itthon készítsük el és munkát kereső népünkkel állítsuk elő. Ez pedig nem lehetséges másképp, mint ha az önálló vámterület behozatala által határainkon gátat vetünk a külföldi olcsó gyáripari termékek beözönlésének. Másképpen a legnagyobb áldozatkészség és hazafias akció is kárba vész. Hiszen kormányaink próbáltak százazreket és százazreket áldozni gyáripari teremtésére. De az elpusztult gyárak és tönkrement vállalatok csak arra jók, hogy a vállalkozói kedvet alaposan lelohasszák. Mert ameddig az állami támogatás tart, addig csak megy valahogy az üzlet, de azután a mi fejletlen vállalatunk képtelen a versenyt a nagy és olcsó tőkével bíró külföldi vállalatokkal szemben tovább fentartani. Erre csak egy eszköz alkalmas: a védvám.

A közterhek könnyítésével végre összefüggésben van az adók igazságosabb megosztása is. Kiemeljük, hogy fogyasztási adóink, amelyekből az állam bevételeinek mintegy fele összegét veszi, túl magasak. A belfogyasztási adó átlag 12 oronán hektoliterenként felül van, sok helyen a termelt árut a gazda magasabb áron a termelés idején nem is értékesíthette. Így tehát az állam adó fejében csaknem elkönfiskálja az egész áru értékét. Milyen boldog volt ehhez képest az ország, a mikor még a termelő csak egy tizedét volt kénytelen termelvényeinek átszolgáltatni. Ma a modern állam elveszi az egész termény értékét.

Szükséges, hogy a teherviselésben az eddig főnálló nagy aránytalanságot eltüntessük és méltányos progresszivitás mellett a nagy vagyont és a nagy jövedelmet fokozottabb állami szolgálatásra szorítsuk.

Sajnálattal nélkülözzük mindezeket az irányelveket Felsőged kormányának munkaprogramjában. Pedig törvények hozatalában eddig sem volt hiány. Szerveztek, alkottak, regisztráltak eddig is a kormányok és többségek. Hiszen Felsőgednek Isten kegyelméből immár 35 évig tartó uralkodása alatt a kormányok nem kevesebb, mint 1536 törvényt alkottak. Terjedelemben tizszer annyit, mint Felsőged összes elődei és Magyarországnak ezer évig uralkodott összes fejedelmei.

A törvények hozatalában tehát az eddigi kormányok alatt sem volt hiány. De az ország azért ma is szervezetlenül áll. Főleg közigazgatása minden kívánalmalon alul van.

Felsőged kormánya a közigazgatás reformját megígérte. Az ígértben eddig sem volt hiány. De sajnos, azt sejtjük, hogy ebben az ígértben is csak az rejlik, a mit e tekintetben az eddigi kormányoknál tapasztaltunk, hogy t. i. az önkormányzati tisztviselők ki nevezési jogát akarja a kormány magához ragadni.

Mi ki is jelentjük, hogy Magyarország érdekeivel semmi áron és semmi körülmények közt sem tartjuk megegyezhetőnek a választási jog elkönfiskálását. És bárkitől, bárhonnan jöjjön erre nézve a kezdeményezés, jogosultnak találjuk, hogy azzal szemben ellenzéki részről a legszűkebb ellentállás fejtsék ki.

Felsőged Urunk!

Ezekben terjesztettük elő azokat a legfőbb irányokat, amelyekben a jelen országgyűlés működését vezetni helyesnek itéljük. Sokban örömmel csatlakozunk a legmagasabb trónbeszédben kifejtett fölfogáshoz. Különösen méltányosnak találjuk a tisztviselők fizetésének kilitásba helyezett emelését, kívánatosnak és elodázhatatlannak tartjuk mi is a jogszolgáltatás terén a szöbeliségnek és közvetlenségnek a polgári perjog egész területén való behozatalát, valamint az általános polgári törvénykönyv megalkotását.

Örömmel üdvözljük a mezőgazdasági termelés fokozására irányuló és eddig is örvedetesen tapasztalt intézkedéseket, a felekezeti béke istápolását, valamint a katolikus autonómia létesítésére tett legmagasabb ígértet és reméljük, hogy ennek megvalósítását Felsőged kormánya hatalmi okokból megakadályozni nem fogja. Hasonló örömmel várjuk a mindkét szertartású katolikus lelkészek congruájának rendezését.

Városi közgyűlés.

— II. nap. —

Tegnap fél 6 órára befejezte Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága novemberi közgyűlését.

A gyűlés megnyitáskor alig volt három bizottsági tag a teremben; csak később szállingózott be néhány városatyja, hogy végig hallgassa az ügyeket.

A legtöbb időt a költségvetésnek még hátralevő tételei foglalták le. Hosszabb vita, inkább csendes magyarázatok fejlődött ki a fe-

sohasem lett volna vele konfliktusban. Beér zavart volt, meghatott és ideges. Utazásáról, referált közönyösen, de szájszélei reszkettek hangja elfulladt a remegésben. Szemei folyton rajt függenek a szemközti ülő szép asszonyon, a belőlük kicsapódó tüzes perzselő láng körül-öleli, cizirógatja a pompás alakot, hizeleg neki, vallomást teszen, de az nem jön ki nyugalmából.

E közönyös nyugalomtól felingerelve, szerelemtől exaltálva felugrik Beér Gáspár, alá s fel járkál a szobában s elkiáltja magát szenvedelmes hangon:

— Ehl hát azt gondolja ezért jöttem én ide? . . . Hogy beszéljek össze vissza minden ostobaságot? . . . Szeretem . . . Nem is voltam soha sehol, mindig itt voltam a maga lábainál, édes drága selyemasszonyom . . . Ugy-e nem szenvedtünk semmit, mindig szeret-tük egymást . . .

— Hát Csergheő Klári? — suttogja hal-kan, hidegen az asszony.

— Csergheő Klári — mormogja a férfi, lelkiszemeivel visszanez a multba s mintha széjjel kellene tépnie az emlékezést, hogy megtalálja ezt a szintelen kis zugolyt, hova a sötétség átláthatlan burkában ennek szomorú emléke dobva van, — Igen . . . hát nem szerettem és hazaküldtem . . .

Nem ismertem feleségemnek, csak jöttünk mentünk együtt, mint két automota. Nekem csak maga kell édes, széjjeltépek minden köte-letket és maga tesz az én édes feleségem, imádtam szépséges selyemasszonyom . . .

Az asszony csak hallgatta, kéjjel szivta lelkébe a szerelmes lazas szavakat.

Kimondhatatlanul boldog volt, szíve ujjongott az örömben, de okos esze nem adott hitelt a szavaknak. Elvesztette hitét, megszünt bizalma már régen; nem támadhatott fel ily hirtelen. A feleletért zaklató becéző édes szavak megtáncosították szívét, de agya nem felejtette még el a sok szenvedést s míg a szív élvezte az édességet, addig kiélesedett benne s makacsul lészket vert magának a bosszu kéjjes gondolata.

Halkan, bizonytalanul mondta a férfi kérdésére:

— Igen, megigérem, de . . . de csak . . . egy feltétel mellett.

— Mi az?

Most már határozottabban beszélt az asszony:

— Nem akarok egy dologban kétszer csalódni. Elég volt évek hosszú szenvedése, nem óhajtom megújítani, mint hajdanta egy-egy friss, ropogós csárdást. Bizosítva akarok lenni szavainak őszinteségéről, komolyságáról. Csáládja tiltotta el tőlem, nekik kell ismételnem az ön szavait. Akkor nyugodt leszek, de addig semmiféle ígértet nem teszek. Már én megszoxtam a lemondást, minek a biztos csalódásra újból feltámasztani a reményt, szerelmet? . . .

Beér Gáspár megéskolta mindkét kezét Karádynénak és hazament. Kitétte revolverét az asztalra és odahívta atyját.

— Nézd édes apám — mondta szigorú komolysággal, kemény hangon — válóztatod

kell. Mi legyen az enyém: Karádyné vagy e revolverből egy biztos golyó.

— Ne bolondozz édes fiam — huzódzott az öreg.

— Dehogy bolondozok édes apám! Egész normális vagyok s józanul is beszélek. Karádyné nélkül élni nem tudok, ergó nincs más hátra, ha továbbra is megmaradsz csökönyös ellenkezésed mellett, mint másik kedvesemhez átpártolni. Most nekem mindegy. E kettő kedves előttem: Karádyné és a revolver. A döntés te rajtad áll.

Habozott az öreg, dühölt, félbolondnak nevezte fiát, utóvégre mégis engedett. Akkor azt mondta Gáspár:

— Menj és kérd meg a számomra.

Ez már sok volt, ebbe már nem volt hajlandó bemenni az öreg. Egy heti dilemma után mégis csak legyőzte önmagát . . . Karádyné azalatt mindennap százszor lemondott a reményről, hogy a Beér familia valaha beleegyezzen e házasságba; a hiábavaló várakozás csak még jobban elkészerítette. Nem csoda hát, ha úgy meglepődött, mikor maga az öreg Beér beállított és megkérte a fia számára.

Szilárdan, kimérten, de nagyfokú önuralommal válaszolt Karádyné:

— Nagyon köszönöm; ez nekem elégtétel nek igen fényes. Én a megvetett teremtés, ki minden rossznak okozója valék, elérjem azt, hogy ön megalázza magát és eljön hozzám nyélbe ütni azt a dolgot, amit jóigyekezettel in familiare elrontottak, s minek sikertelenségéért évekig küzdöttek; sohasem hittem volna

lekezeti czélok czim alatt felvett kiadási tételnél és a vízvezetési alapnál.

A többi ügyeket alig egy negyed óra alatt elintézték.

A közgyűlés lefolyása a következő volt:

Beöthy László főispán elnökölt; jelen voltak:

Dr. Baróthy Akos, Hlatky Endre, Miskolczi Barnabás, Szokoly Tamás, Beczkay Lajos, Dr. Berkovits Ferencz, ifj. Cser János, dr. Grósz Menyhért, dr. Hoványi Géza, dr. Vucskics Gyula, dr. Moskovits József, Ternyei Antal, Balogh Döme, Czeglédy Sándor, dr. Dóri Ferencz, Hann Lajos, Rimler Károly, Istvánffy István, Lukáts Odön, Gerő Armin, Komlóssy József, Bordé Ferencz, Dús László, Tóth Márton, Szarill Ferencz, Busch Dávid, Hegedüs Géza, Ragány János.

A közgyűlés elején észrevétel nélkül hitelesítették az első napi közgyűlés jegyzőkönyvét s csakhamar hozzákezdtek

a költségvetés

folytatólagos tárgyalásához.

A felekezeti czélokra felvett tételnél dr. **Vucskics** Gyula szólalt fel, abból indulva ki, hogy hallomása szerint a pénzügyi szakbizottságban kifogásolták ezt a tételt. Hangsúlyozza, hogy a város ezen kötelezettsége százados szokásokon, a canonica visitation és törvényeken alapul. Ezért különben egyenlőket is nyert a város az újárósi regalénál. Ha megtagadná ezek fizetését, jogsérelmet követne el. A felvett tételt elfogadja.

Rimler Károly válaszolja, hogy a pénzügyi bizottságban nem akarták e tételt törölni, hanem csak kérdést intéztek e kiadások jogi természetéről és eredetéről. E kutatást indított a városi levéltárban erre vonatkozólag; 1795-ig visszamentek, csak ott találtak annyit, hogy egy Diószegen tartott megyegyűlés megparancsolta Nagyváradnak, hogy bizonyos összeget évről-évre arányosan osszon szét a felekezetek között. 1874-ben már felkerült ez a kérdés s Ritoók Zsigmond és Gyalóky Lajos hosszas kutatással sem tudtak adatokat találni. Az egész dolog különben csak azért vett fel, hogy a kérdés eredete felől felvilágosítást nyerjenek. Senki sem akarja megvonni ezt az összeget.

Hlatky Endre egy munkából olvasott anynyit s ez a Canonica visitationban is meg van, hogy a nagyváradai katolikusok a múlt században párbért fizettek. Ezt megváltotta a

s őszintén mondhatom meg sem érdemlem. S mint mondani mellőztattok: kedves fiának nagy és hosszas küzdelmébe kerül ennek a kivívása; ha az egyik oldalon már csakugyan az erőszak dolgozott, nem tudva mi módon, nem akarom legalább és önökre oktrojálni magamat... A sok szenvedésért fényes elégtételt kaptam; tovább nem megyek.

— Ne bolygassunk semmit. Ha már belekényszerültünk menni a dologba, járjunk is hamarosan végére. Mi a válasza ajánlatomra? — pattogott az öreg.

— Semmi. Ahol egyszer kitörölt nulla voltam, ott mindig az leszek.

— Jó napot! — kiáltotta dühösen az öreg Beér becsapva hatalmasan maga után az ajtót.

Oththon leszamarazta, legazemberezte a fiát, hogy egy hiszteriás asszonyhoz merészelet kérőnek küldeni. Ugy vélekedett: leghelyesebb volna mindegyiket külföldi szanatóriumba internálni.

Az apja tombolását elhallgatta Gáspár, de a selyemasszony választát egy jó irányított revolvergolyóval üdvözölte. E gyorsan elhangzó dörrenés volt az utolsó akkord fnyesen indult, de gyászos szomorúsággal végződött életéhez.

Mikor a selyemasszony meghallotta; örökre megbomlott agyába vérhullámok tomltak, fejéhez kapkodva futkosott össze-vissza, zavaros szemekkel bámult a semmiségbe érthetetlenül mormogta:

— Nem... így... akartam!...

(Vége.)

város s azóta köteles ilyen czimen fizetni. Ez áll a katolikusokra. Hogy más felekezetek mily alapon kapják a várostól az összeget, azt nem tudja.

Mihely Adolf kijelenti, hogy a pénzügyi bizottságban történt felszólalás nem irányult egy felekezet ellen sem. Csupán a segélyezés törvényét óhajtották megősmerni.

A tételt változatlanul elfogadták.

A jótékony czélok és dotációk tételénél **Mihely** Adolf szólalt fel. Nem régen egy indítványt adott be, hogy a Rimanóczy-féle alapítványt vegyék kölcsön s mielőbb létesítsék a *Szacsavay* szobrát. Most más véleményen van. Beszélte egy itt időző neves szobrászszal, aki kijelentette, hogy elég lesz a szobor felállítására a már meglévő 20,000 korona. Kéri, hogy a szobor-bizottság mielőbb tegye meg a lépéseket a szobor létesítésére.

Rimler Károly ígéretet tesz, hogy mielőbb megteszi olyan irányban is a lépéseket. Elfogadták a tételt.

A kölcsöntörlesztések kamatainál az iskolák építése érdekében dr. **Döry** Ferencz szólalt fel.

Rimler Károly azonban megnyugtatta, hogy az iskolák építését nem odázzák el. Változatlanul elfogadták a tételt.

Ezután a *bevételek* tárgyalására került a sor.

A fogyasztási és italadóknál dr. **Vucskics** Gyula kérdést tett az iránt, hogy a megváltás után a kezelésben lesz-e változás.

Bordé Ferencz kijelentette, hogy a házi kezelés kötelező a városra.

A ló- és marhavásártér bevételénél **Balogh** Döme hibáztatja az eddigi kezelést. Rámutat a csalásokra. Mivel nem reális az ellenőrzés, nem fogadja el a tételt. Reméli, hogy ha megszűnnek a csalások, jóval nagyobb lesz a jövedelem s ezért indítványozza, hogy 30%-al emeljék fel e rovat bevételeit.

Rimler Károly valami módózatot is várna Baloghtól.

Elfogadták a felvett összeget.

A cselekvő tőkék kamatainál **Szokoly** Tamás kérdést tett, hogy mi van a villamos vasut ügyével?

Rimler Károly kinyilatkoztatta, hogy a legrövidebb idő alatt végleges döntés alá kerül az ügy.

Ezzel a költségvetést letárgyalták s elfogadták, minden közköltő-emelés nélkül.

Az alapok és alapítványok költségvetése is változatlanul ment keresztül.

Csupán a vízvezetési alapnál keletkezett vita.

Beczkay Lajos igazságtalannak tartja, hogy a boltok után is fizetni kell a 3 százalékos vízdíjat. Ez sújtja a kereskedőket. Indítványozza, hogy e tekintetben tegyen javaslatot a tanács.

Szokoly Tamás helyesli a felszólalást. Indítványt tesz, hogy a vízvezetési szabályrendeletet vegyék revízió alá.

Dr. **Berkovits** Ferencz visszaemlékszik, hogy mennyit vonatkoztak, mikor az adózás formáját megállapították. A mostani rendszert találták a legmegfelelőbbnek, bár azt tudja, hogy olyan rendszer nincs, amely ellen kifogást nem lehetne emelni. Terjenek az indítványok felett napirendre.

Mihely Adolf Beczkayval szemben azt vitatja, hogy a háztulajdonosokra a legsérelmeesebb a mostani vízdíjrendszer. Az adó után kellene a vízdíjat kiróni.

Dr. **Berkovits** Ferencz kimutatja, hogy az adó után kivétel a legigazságtalabb lenne.

Balogh Döme az adó utáni kivételt kívánja s indítványozza, hogy a vízvezetési és jogügyi bizottságnak adják ki a szabályrendelet módosítás czéljából.

Elfogadták a felvett tételt.

*

Az állandó nyugdíjbizottság 1902. évi költségvetési tervét elfogadták.

A közpénzekre vonatkozólag névszerinti szavazással kimondották, hogy ezután is a Nagyvárad Takarékpénztár, Biharmegyei Ke-

reskedelmi Bank, Gazdasági és Iparbank és a Biharmegyei Takarékpénztárban helyezik el. A költségvetés egyes tételeinél szükséges póthitelt engedélyezték.

A tanács javasolta, hogy írjon fel a közgyűlés a miniszterhez, miszerint a gyám-pénztári tartalék alap kamatjövödelmének fele a város házi pénztárába utaltassék. — Elfogadták.

Az ifj. **Bányai** István kártalanítási ügyében felvett egyezségi jegyzőkönyvnek az 1886. évi XXII. t. cz értelmében elfogadási záradékkal leendő ellátására s a kártalanítási ár kifizetésére a felhatalmazást kérte a tanács. — A jövő havi közgyűlésre tűzték ki.

A Nagyvárad Kath. Legényegylet a Csesztivó épület telkéből egy terület eladását kérte. A tanács az ingatlan átengedését javasolja. — Kitűzték a jövő havi közgyűlésre.

A gyermekórház felszerelésének beszerzésével megbízták a tanácsot.

Szilágyvármegyének a vármegyei tisztviselők fizetés rendezési ügyében a m. kir. belügyminiszter urhoz intézett s ide pártolás végett áttett felirata felett napirendre tértek.

Békésvármegyének az állami és törvényhatósági alkalmazottak szolgálati viszonyaiban a teljes és feltétlen nyugdíjviszonyosság sürgős életbeléptetése iránti felirata felett szintén napirendre tértek.

Czeglédy Sándor és Maresch Károly nagyváradai lakosoknak a Zöldfa szállodára vonatkozó bérlet átruházás iránti kérelmeknek helyt adtak.

Rákos Vilmosnak a községi iskolák tanönyv és írószereire megtartott árlejtés megsemmisítése iránti felebbezését elutasították.

Ot új rendőrtisztviselő állás szervezését elfogadták.

A városi fogyasztási illeteknek 1902. évi január 1-től házilag való kezelteését kimondták.

A Lázár Mártonnal megkötött bérleti szerződés módosítását; a Teper Károly nagyváradai lakossal a mértékhtelestítő hivatal épületében lévő lakás bérletére megkötött szerződést; a Balogh Döme nagyváradai lakossal a város részére szükséges tanterem elhelyezése czéljából megkötött bérleti szerződést; a Weisz Salamon nagyváradai lakossal az újárósi IV-ik számú faterlep bérletére vonatkozólag megkötött szerződést; az Ince Lajos és társa vállalkozókkal a város tulajdonát képező s a vadalmás területén lévő széna lerakóhely bérletére megkötött szerződést; a Bleyer Kálmán nagyváradai lakossal az újárósi 57. és 58. számú földek bérletére vonatkozólag megkötött szerződést; a Sonnenwirth Mózes nagyváradai lakossal az újárósi 175. számú föld bérletére megkötött szerződést; a Turóczy Gyula nagyváradai lakossal a »Három rózsza« épületben lévő bolthelyiség bérletére megkötött szerződést; az Örléi Simon nagyváradai lakossal az újárósi 42. számú föld bérletére megkötött szerződést jóváhagyták.

A városháza építésére ifj. Rimanóczy Kálmán építészszel megkötött vállalkozási szerződést jóváhagyták.

Kanizsai György czimzetes rendőrtizedest nyugdíjazták.

Weinberger Ignác cs. és kir. katonai állatorvos oklevelét és Masics Triphonné szül. Nádasdi Margit szül. sznői oklevelét meghirdették.

Az »Erzsébet« leányárvaház zászlószentelési ünnepélye alkalmából az árvaháznak 50 koronát megszavaztak s megbízták **Rimler** Károly polgármester-helyettest, hogy az ünnepélyen a várost képviselje.

Ezzel a két napos közgyűlés véget ért.

TAJÉKOZTATO.

Régészeti és történelmi muzeum. (Schlauch-park) nyitva minden vásár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3-5 10 krért. Kedden és csütörtökön d. u. 5 óráig 20 krért. Más időben 50 kr.

November 19. Az Erzsébet leányárvaház zászlószentelési ünnepélye.

Az Erzsébet árvaház lángokban.

Hosszu hónapok óta buzgólkodik, fáradhatlanul dolgoznak a biharmegyei és nagyváradai nőegylet áldott lelkű elnöknője: özv. báró *Gerliczy* Félixné urnő és a nőegylet védnöknői, hogy városunk egyik gazdag multu, jótékony egyesületének szép ünnepélyét előkészítsék.

Keddre, november hó 19-re van kitűzve a nőegylet »Erzsébet« árvaházának zászlószentelési ünnepélye.

És az árvaház épülete, annyi áldás és szeretetnek meleg tanyája, a hol az árvák gondos otthont, szerető szívet találtak, ma leperzselve, romokban áll. *Tegnap este leégett.*

A tüzesetről a következő tudósítást adjuk:

Este fél 9 óra után csapott ki a láng az árvaház épületének déli csucsán, a Schlauch-térről levezető kis utcában. De már ekkor az épület udvara és az utca tele volt fojtó füsttel.

A veszedelmet észrevette az udvar egyik kis épületében lakó öreg urnő, özv. *Accipe* Gusztávné; de már ekkor felcsapott a zsindey tetőzetten a láng.

Rémülve futott a kapu alatti lépcsőbejáráthoz s erősen csengetett.

Az árvaház helyiségeiben azonban ekkor már teljes csend uralkodott. A növendékek és az ápolónő már aludtak.

A csengetés és ablakzörgetésre, a mikor özv. *Tratner* Antalné gondnoknő felébredt, már lángokban állott a tetőzet.

Közben a szomszédok is észrevették a borzalmas tüzet, a mely az eső daczára iszonyu gyorsasággal terjedt. *Schädeberg* Béla eczetgyáros telefonon értesítette a tűzoltókat, akik az értesítés után azonnal kiindultak a veszedelem színhelyére.

Ez idő alatt már sok nép verődött össze az árvaház körül s néhányan behatoltak az épületbe s az ágyakból ragadták ki a szegény részben halálra rémült, részben még nyugodtan alvó árvákat. Különösen *Kocsis* János, *Balogh* János és ezek személyzete, továbbá *Tóth* Lajos könyvkötő segéd fejtettek ki dicséretes buzgalmat a szegény árvák kimentése körül. A 30 árvát a Szent László-menedékházban helyezték el *Fetser* kanonok intézkedésére.

Mikor a tűzoltók megérkeztek, már az egész derékszögű épület lángtengerben állott.

Azonnal hozzáfogtak az oltáshoz, de arról szó sem lehetett, hogy a tetőzetet, vagy a padláson levő tárgyak közül valamit megmenteni lehessen. Az épület menyezete sehol sem égett be, daczára az óriási tűznek, mert a padlás jól le volt borítva téglával.

A nagy tűz az egész város lakosságát felzavarta s daczára a nagy esőnek, az óriási világozágra százával tódult a közönség a veszedelem színhelyére. A városban csakhamar az a hír terjedt el, hogy a püspöki palota ég.

A veszedelemnél megjelent *Beöthy* László főispán, *Fetser* Antal kanonok, dr. *Szemethy* Géza bibornoki titkár,

Géczy Lajos püspöki uradalmi főtiszt, a papnövelde intéző és tanári kara, *Gerő* Ármin főkapitány. Megjelent továbbá a tűznél özv. *Grunwald* Herikné alelnöknő is.

Az oltási munkálatokat *Mezey* Mihály tűzoltó-főparancsnok vezette, a rendőrség részéről pedig *Szabó* Gábor, *Lőrinczy* Gyula, *Kápolnay* Gyula és *Baranyi* rendőrbiztosok voltak jelen s ügyeltek fel a rendre.

Az épület belsejében, a szobákban minden úgy maradt, a mint volt, a tűz nem okozott a felszerelésben semmi kárt, de a padláson igen sok ruha, cipő stb. volt s ezek mind elpusztultak. Az épület belsejében valószínűleg a folytonos esőzés fog nagyobb kárt tenni, mert a menyezete átázik.

A tűz keletkezéséről még semmit sem tudhatnak. Annyit megállapítottak, hogy a déli sarkon, a konyhához közel levő beteg szoba felett csapott ki a tűz. A beteg szobában azonban nem fűtöttek, mert nem volt beteg gyermek. Valószínűbb, hogy a padlás feljárójánál keletkezett a tűz, vigyázatlanság folytán.

A hivatalos vizsgálatot ma fogja a rendőrség megtartani.

A borzalmas tűz hire képzelhető rossz hatással volt az egylet nagy érdemű elnöknőjére, a kit egészen lesújtott a szerencsétlenség.

A zászlószentelés ügyében, tekintettel a tüzesetre, ma fognak tanácskozni.

*

A tüzet éjjeli 12 órára teljesen eloltották.

UJDONSAGOK.

A villamos vasut ügye.

— Ujabb akadályok. —

A nagyváradai közuti vasut-társaság, mint a tervbe vett villamos vasut vállalkozója, most ismét kötött egy görcsöt a villamos vasut építésének ügyére.

Csak nem rég hívta fel a miniszter a társaságot, hogy az engedély kiadásához biztosítékul tegyen le 50,000 koronát.

Közben a közuti társaság megkereste Nagyvárad városát, s kérte, hogy a villamos világítás házi berendezése esetén a város adja a villamos vasut részére a szükséges hajtó áramot.

Nagyvárad ebbe természetesen nem ugorhatott be, mert még azt sem tudjuk, hogy a világítás házi kezelésben lesz-e.

A közuti vasut most összehozta ezt a két dolgot. Beadványt intézett a miniszterhez, amelyben kereken kijelenti, hogy csak az esetben fizeti le az 50,000 korona biztosítékot, ha Nagyvárad városától kapja a villamáramot. Ez annyit jelent, hogy a költséges villam előállító telep költségűtől megmenekül.

A miniszter a közuti ezen beadványát megküldötte Nagyvárad városának, az alábbi leirat kíséretében.

Nagyvárad város közönségének.

Folyó évi október hó 5-én kelt és a város közönségével is közölt rendeletemre a nagyváradai gőzmozdonyu közuti vaspálya társaság a mellékleteivel együtt visszavárólag ide zárt

felterjesztésében előadja, hogy amennyiben a város akár a társaságnak a városi közvilágítás tekintetében folyó évi augusztus hó 5-én beadott ajánlatát elfogadja, akár pedig a társasággal oly értelemben megállapodik, hogy a villamos vasut üzemi és erőátviteli céljaira szükséges áramot a város fogná az általa ez esetben létesítendő világítási telepből szolgáltatni, úgy a társaság az engedélyezési biztosítékot minden további kikötés nélkül haladéktalanul leteszi, ellenkező esetben pedig feltétlenül ragaszkodik az engedélyezési tárgyalások során a beruházások czimén kért 50,000 korona számításba vétele, az elsőbbségi kötvények árfolyama és a katonai raktárakhoz vezetendő vágány építése tekintetében támasztott kérelmének teljesítéséhez.

A társaság által felajánlott alternatívákat a magam részéről is megfontolandóknak tartom.

Kétségtelen ugyanis, hogy a közvilágítás és a villamos vasut üzemi és erőátviteli céljaira az áramnak egy és ugyanazon telepből való szolgáltatása számba veendő gazdasági előnyökkel jár s közérdekből is kívánatos, mert egy vegyes üzemi központi telep létesítése már az első berendezés költségeiben is lényeges megtakarítással járna, amennyiben sokkal olcsóbb, mint két külön álló világítás és vasuti áramfejlesztő telep előállítása. — A tisztán világítási telepek üzemviszonyai továbbá rendszeresen olyanok, hogy azok gépberendezéseiket csak a nap néhány órájában használják ki, sőt a nyári hónapokban még este is a géptelep nagyobb része nem áll tüzemben, ellenben a munkaszünetelés ezen időszakában előnyös fogyasztást szolgál a villamos vasut, mely a nappali órákban és főleg akkor szükségel áramot, midőn a világítási szükséglet igen csekély, de ennek daczára a telep gépeit mégis jártni kell.

Az előadottakra való tekintettel, mielőtt a társaság előterjesztése felett határoznék, a város álláspontját is ismerni kívánom és ehhez képest felhívom a város közönségét, hogy ez irányban hozzám végleges nyilatkozatot tegyen.

Megjegyzem végül, hogy amennyiben a város a maga részéről is czélyszerűnek és kívánatosnak tartaná, hogy a szóban forgó kérdések szakközegeim által, az érdekelt felek bevonásával tárgyalassanak, úgy ez ellen részemről észrevétel nem forog fenn.

Budapest, 1901 nov. 12.

A miniszter helyett:

Nagy,
államtitkár.

* *Sub auspiciis Regis.* A budapesti kir. magyar tudomány-egyetemen az 1900—1901. tanévre *Zemplén* Győzőnek bölcsészettudorrá és ifj. *Chorin* Ferencnek jogtudorrá »sub auspiciis Regis« való felavatását Ó Felsőge legkegyelmesebben megengedni méltóztatott. — Dr. *Zsilinszky* Mihályt, a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszterium államtitkárát pedig felhatalmazta, hogy a felavatásoknál legmagasabb nevében közbenjárjon.

* *Mac Kinley* emléke. Az amerikai hálás nép megörökíteni készül *Mac Kinley* elhunyt elnök emlékét. Kőbe akarja vésní azokat az érdemeket, melyeket a nagy államférfi az ország kormányzása körül szerzett. Nem kisebb-szerű szobrokról, hanem az érdem elismerését örök időkre hirdető nagy alkotásokról van szó, melyek méltó kifejezői legyenek annak a hálának, melylyel egy szabad nép nagyjainak adózik. Washingtonban egy emlékvet, Cantonban pedig sirböltöt emelnek. Külön bizottságok alakultak Washingtonban és Clevelandon és ezeknek a bizottságoknak kezeibe van letéve a terv végrehajtása. Mindössze 3 és fél millió dollárba kerül a két emlék és pedig a washingtoni 2 millió, a cantoni pedig 1 és fél milliót igényel. A végrehajtó bizottság legközelebb fölhívást bocsát ki, melylyel a közadakozást megnyitja, mert az igényelt összeget önkéntes hozzájárulással akarja beszerezni. Mindkét bizottság állami föltűgyelet alatt áll.

* **Bővül a vasuti állomás.** Legalább a papiroson. De a közönség azt veszi észre, hogy biz az inkább szűkül. Minél hidegebbre fordul az idő, annál több ideiglenes helyiség bizonyul hidegnek; a közönség számára kényelmetlenek. Össze kell szorulniok holmi csiribiri szobácskába, melyek váróterem felirással hivalkodnak s melyek nedvességénél csak szellőző képességük jobb: amennyiben csukott ablakon és zárt ajtón át is tudnak szellőződni, s legalább lenne valami becsületes eredménye a nedves lyukakon való közönség-szellőzésnek! Legalább kapnánk valami igazán impozáns állomás-épületet, olyat pl., a minőt Debreczen kapott éppen mostanában, akkor még csak elviselnék szó nélkül a bajt. De mikor egész nyáron, egész télen kuczkóiban kuczorog az utazó közönség s végül megint csak a régi épületet kapjuk meg némi foltozásokkal, hát akkor lehetetlen legalább nem panaszkodnunk az ilyen eljárás ellen. Egyebet ugy sem tehetünk.

* **Asztalosok figyelmébe.** A nagyváradi honvéd hadapródiskola parancsnoksága versenytárgyalást hirdet hét darab két szárnyu ajtóra. A feltételek az intézet kezelési irodájában megtekinthetők.

* **Körözs-utczán végig menni nem lehet, ha egy kicsit szereted a szemedet.** Az utca elején állt u. i. eddig a régi reáliskola bús épülete s mosolyogva nézte meg mindenki az ócska alkotmányt, mely a XVIII. század eseményein merengve csodálkozott bele az örökké haladó Körözsbe. Micsoda változások — a melyek közepette egyedül ő maradt a régi és szilárd. Ma fordítva van. Ha egy járókelőt szerencsétlen végzete a Körözs-utczába visz, mindenre hajlandóbb lesz, mint mosolyogni. Ha valami jóféle téglá fejbe nem koppintja, ha egy kényelmesen terpeszkedő gerenda el nem hasaltatja is, bizonynyal teli lesz köpporral legalább a szeme. Mintha az öreg falak szája-ize szerint történnék mindez; mintha mondanák: kaczagtatok rajtunk, míg állottunk? No hát megkönnyeztek most, mikor lebontanak! Es csakugyan megkönnyezi minden járó-kelő — kivéve a szabókat, mert azoknak nincs nagyobb élvezetük, mintha felebarátaik ruhája portól kopik s malteről romlik. — Így fogja az új városháza építése fellendíteni a helyi iparágak közül első sorban a szabó-ipart, ha csak illetékes helyen az iparpártolásnak eme sajátos módját meg nem akadályozzák valahogy.

* **Pisztolypárbaj.** Két ismert nagyváradi ügyvéd vivott tegnap pistolypárbajt: dr. Stocker József és dr. Várnai Ferencz. A lovagias viaskodásra levélbeli éles kifejezések adtak okot. A párbajt tegnap d. u. vívták meg a Wolfi-erdőben, kétszeri golyóváltással; mindkét fél sértetlen maradt. Kibékülés nem történt. Dr. Stocker József segédei voltak dr. Thury Kálmán és dr. Fássy Lajos; dr. Várnaié dr. Gyémánt Jenő és dr. Sarkadi Lajos.

* **A vidéki városok megkárosítása.** Nagyváradi város tanácstermében is sokszor volt arról szó, hogy az újabb cukor-, sör- és szesz-fogyasztási adóörvény milyen érzékenyen megkárosítja az egyes városokat s ezek között Nagyváradot is. Most a vidéki városok nagyobb arányu mozgalmat indítanak, hogy érdekeiket megvédjék. Tiltakozó kongresszust akartak tartani Lukács László pénzügyminiszter ellen, de az elmaradt. Szeged most újból felirt a megkárosítás ellen, illetve a részesedés kiadásáért. Ha a felirat eredménytelen lesz, per útján érvényesíti Szeged és valószínűleg a többi város is magánjogi igényét.

* **Diszes temetés.** Oriási mérvben nyilatkozott meg az őszinte részvét tegnap délelőtt néhai özv. *Pallay Jánosné* urnő temetésén, a nagyváradi vasútállomáson. Az elhunyt derék urnő hűlt tetemeit ugyanis Budapestről szállították Nagyváradra, hogy itt a családi sírboltban helyezték nyugalomra. A temetésen jelen volt nagy közönség soraiban ott voltak: Beöthy László főispán, Sal Ferencz kir. tan. nyug. polgármester, Szunyogh Péter alispán, Fetszer Antal kanonok, Rádl Ödön, Miskolczi Barna, Mezey Mihály, dr. Hoványi Géza, dr. Hoványi Gyula, Frankó Endre, dr. Bozóky Alajos, dr. Miskolczi Ferencz, dr. Konrád Márk, Urbán Adolf, Harmathy Károly, Szabó József, Hlatky Endre, Schweiger Ede, Korn Lajos, Weingärtner Andor stb.

A gyászszertartást *Dencs János* tb. kanonok, esperes-plébános végezte segédlettel. A diszes koporsót elborították a szebbnél-szebb koszoruk, amelyek szalagjain a következő feliratok voltak:

Szeretett édes anyánknak — Lajos és Fáni Felejthetetlen drága anyámnak — Jenő.
Az édes jó anyának — Etelka és Feri.
Kedves jó nagymamának — Ella, Ernő és Kálmán.

Szeretett nagyanyánknak — Erzsé, Józsi, Béla.
Felejthetetlen jó nagymamánknak — Klári és Andris.

Szeretett jó nagynénénknak — Szász József és családjá.

A jó Mari nénién — Jani, Sarolta, Gyuri, Imre és Aranka.

Szeretett Mari nénién — Fáni, Flóra.
Felejthetetlen Mari néniénknak — Lini és Ida.
A jó Marinak és szeretett néniénknak — Bulovszky-család.

Tisztelete jeléül — dr. Várady Zsiga.
Kegyelete jeléül — A Mezey család.
Őszinte részvéttel — Saly Kázmér fiaival.
Szeretők jeléül — Szabó József és Julia.
Kedves Mari néniénknak — Nina és Mariska.
A jó Mari nénién — Miskolczi Barna és felesége.

Mari nénién — Doboczky Dezső és családjá.

Mari nénién — Hlatky Endre és családjá.
Mari nénién — Bágya Odön és családjá.
Kedves Mari nénién — Piroška, Kálmán és Pirike.

A diszes temetést *Weiszlovits Adolf* és fia rendezték.

* **Ruhakiosztás.** A jótékonyágnak egy szép aktusát végezte tegnap a nagyváradi izr. nőegylet: kicsi iskolás gyermekeknek osztott ki téli ruhát, csizmát és meg is vendégelte a boldog gyermekhadat. A kiosztás a reáliskola tornatermében volt. Kiosztottak 100 pár csizmát, 100 pár téli harisnyát és a leányok között 100 darab meleg kendőt. Azután dus uzsonna következett, a melynek talán jobban örült a gondtalan, fiatal tábor, mint minden ruhának. . . . Az izr. nőegylet nagy dicséretére meg kell említenünk azt is, hogy a felruházott gyermekeknek nem nézték a vallását, hanem csak azt, ki van rászorulva az ingyen ruhára. A kiosztásnál előkelő hölgyközönség volt jelen. Ott volt özv. *Schwartz* Abrahámné, a nőegylet elnöke, továbbá *Schütz* Albertné, *Lőrincz* Mártonné, *Hartmann* Aladárné, *Schwartz* Márkuszné, *Lévy* Ignáczné, *Sarkadi* Lajosné, *Iaszký* Arminné, dr. *Barta* Jánosné, özv. *Schwartz* Hermanné, *Mezey* Vilma, *Grunwald* Henrikné, *Ländler* Ferenczné, *Krasznainé* Frankl Mari, id. *Klein* Miksáné, *Mihelly* Lajosné, *Aron* Salamonné, *Sternthal* Farkasné, I. *Weisz* Mórné, *Reismann* Jakabné urnők.

* **A félmillió sikkasztás.** A fővárosi rendőrség minden detektívje tegnap este óta szakadatlan szolgálatban van. Osszejártak minden orfeumot, mulatóhelyet, kávéházat, éjjeli helyiséget, átkutatták az összes szállodákat, sőt ma reggel még a menhelyek lakóit is alaposan szemügyre vették, de a sikkasztónak nyomárna nem akadtak. Egri *Kecskeméthy* Győző kétség-

telenül régebben készült a tegnap végrehajtott sikkasztásra. Anyagi helyzete már hónapok óta a legzavarosabb volt. Hetekig nem járt a lakására, vagy ha jött is, csak éppen azért nézett haza, hogy átöltözzék. A könnyelmű legénynek nagyuri passziói voltak, szeretőket tartott, egyre dőzsölt s erre persze ötven forintos havi fizetése nem volt elég. *Kecskeméthy* Győző nagyszegű adósságokat halmozott össze s hivatalársai is tudtak arról, hogy *Kecskeméthy* Győző váltóin olyan nevek szerepelnek, akikről aligha tehető fel, hogy tényleg kezességet vállaltak volna érte. Ugy lehet, hogy ez is sietette a sikkasztás gondolatát. Félt, hogy végre kiderülnek hamis váltói s ő megsemmisül végképpen. Ellenben az elsikkasztott félmillióval kényelmes jólétet teremthet magának idegen földön. Elfogatásán az ország csendőrsége is lázasan dolgozik. Ez azonban azért is nehéz, mert *Kecskeméthy* Győző a rendőrség maga is részint téves, részint hiányos személyleírást kapott. Délig nem is érkezett hír a megszökött sikkasztóról és ki tudja, vajjon nem sikerül-e neki is kijutni Amerikába, a mint kijutott oda legutóbbi elődje *Falkai* László is. *Rudnay* Béla főkapitány ma délelőtt a képviselőházban felkereste *Szell* Kálmán miniszterelnököt és jelentést tett a rendőri vizsgálat állásáról. A börtöre délfelé az a hír érkezett *Veszprémből*, hogy *Kecskeméthy* Győzőt ott tegnap hajnalban letartóztatták. Ez a hír azonban megerősítést nem nyert. Fél 1 óra felé a főkapitányság sürgőnyt kapott *Sümegről*, amelyben szintén *Kecskeméthy* letartóztatásáról van szó. A főkapitányság a vizsgálat érdekében titokban tartja a sürgöny tartalmát. A képviselőházban is élénken pertraktálják *Kecskeméthy* sikkasztását. Itt egyszerre az a hír került forgalomba, hogy *Kecskeméthy* a tegnap délutáni gyorsvonattal *Fiuméba* akart utazni, de *Károlyvárosban* felismerték és letartóztatták.

* **Halálozás.** Részvételt vettük a következő gyászjelentést:

Kálmány Mihályné született *Nagy Terézia* a maga és gyermekei: *Károly* neje *Pichler* Emiliával, *Ida* férje *Levándovszky* Józseffel, *Mária* férje *Szeverényi* Sándorral és *Gyula*, valamint unokái: *Zoltán*, *Jólánka*, *Ilonka*, *Béla*, *Aladár*, *Arpád* és az összes rokonság nevében is a legmélyebb fájdalommal tudatják a forrón szeretett férj, a legjobb édes atya, nagyapa és rokonnak *Kálmány* Mihály 1848-iki szabadság harcban résztvett honvédtüzer őrmester és m. kir. államvasuti nyugalmazott főkeleznak hosszas szenvedés és a haldoklók szentségeinek ájtatos felvétele után folyó évi november hó 14-én éjjel 1 órakor, életének 76-ik, páratlan boldog házasságának 49-ik évében bekövetkezett gyászos elhunytát. A megboldogult kedves halott földi maradványai folyó évi november hó 17-én d. u. fél 4 órakor fognak *Széles-utca* 42/660. sz. a lakásától a róm. kath. szertartás szerint a várad-olaszi-i sírkertben örök nyugalomra tétetni. A megboldogultnak lelki üdvéért az engesztelő szent miseáldozat hétfőn reggel 7 órakor fog a premontreiek templomában az egek Urának bemutatni. Mely végtisztességtételre az elhunytak rokonai számos jó barátai és ismerőseit tisztelettel meghívhatnak. Nagyváradi, 1901. november hó 15-én. Az Ur béke Angyala virrasszon a kedves halott csöndesen nyugvó porai felett.

SZÍNHÁZ.

HETI MŰSOR.

Szombat: San Toy.

Vasárnap:) d. u. *Peleskei* nótárius.
) este San Toy.

San Toy.

Az operettek hanyatlásában egyik lefelé menő fokozatot jelzi San Toy.

Sidney Jones a Gésákban, ugy látszik, egész erejét kiadta. Ott ugyan fölemelte, sőt első-rangu tényezővé tette a tánczot, de nem a zene rovására. Ha nem is valami tüneményes zenei alkotás, de van benne eredetiség, dallam és szépség, mely még mindig erősen küzd a táncz-operett elnevezés ellen. Innen kezdve a táncz-operettben a táncz mindjobban felülkerekedik, míg végre a zene teljesen elvész San Toyban. Ugyanitt a táncz sem bír már önállóan megállani, korografikus erőlködésé süllyed, épp úgy a zene is egy kiégettnek látszó tehetség erőlködését mutatja. Alig van benne olyan részlet, mely az embert megragadná. Ezek közt is többször az ragadja meg figyelmünket, mennyire emlékeztet ez vagy az a rész — valamely már hallott zeneszámra.

San Toy zenéje nagyon közönséges valami. Mi tartja hát mégis fenn a műsoron? Meséje nem; mert az olyan vékonyság, a mire ugyan-csak könnyed szellemességeket kell aggatni, hogy le ne szakadjon s unalmassá ne váljék. Már pedig a San Toyban ötlet is vajmi ritkán cseppen. Fentartja azonban Sidney Jones neve, az, hogy újdonság és még egy tulajdonsága: hogy ügyes rendezőnek nagy tér nyújt lehetőségei ragyogtatásairól. A darab fogyatékosságait a rendezőnek kell pótolnia.

Pintér megtette a magáét. A bosszantóan unalmas és hosszú első felvonást az ő ötletes és erélyes rendezése tette élvezetessé: egyebütt is a sok tömegjelentbe élénkséget tudott önteni. Egyedül a színes villanyfény örökös változtatása bántotta a szemet.

Az előadás egyebekben is egyike volt a jobbakkal. Gyönyörűen énekelt Székely Irén; ha nem volt énekének nagyobb hatása, az a zeneszerző hibája. Enekkel és könnyed táncz-czal egyaránt viharos tapsokat aratott Ámon Margit (Dudley); neki jutottak egyébiránt a dallamosabb részek s ez persze csak növelte a sikert. Szép hangjával, biztos intonálásával most is nagyon tetszett Székely Anna; a kit nagy kár, hogy oly ritkán hallunk. Mindhármán nagy feltűnést keltettek izléses és fényes öltözékeikkel is.

A férfiak közül diszkrét és épp ezért hatásos komikummal hatottak Bérczi és Krasznay; egyik sem túlozott, hanem igazi művészmérséklettel tették szerepüket kedvessé, kaczaggi tatóvá. Kisebb szerepekben tetszettek Füredi, Csátár, Erdélyi, Pintér és Benkő Jolán. Táncz-czal feltűnt Ámon Margit mellett is Kulinyi Mariska.

Az énekkar kitűnően volt betanítva; de a zenekarban valamivel több fegyelem eléferne.

Dr. K. A.

Pethes Nagyváradon. Pethes, kit újabbán a Nemzeti színház szerződtetett, néhány napra lerándul városunkba vendégszerepelni. Ez alkalommal — mint színházi körökben beszélnek — egyik legnagyobb alakítását, *Cyranót* fogja bemutatni a »Szigligeti-színház« deszkán. Mint tudjuk, ő volt az, ki a *Cyranó de Bergerac* című szerepét Magyarországon kreálta és pedig oly fényes sikerrel, hogy mind a sajtó, mind pedig a művészkörök el voltak játékaival ragadtatva. Eljövetele tehát egy élvezetes est reményével kecsegtet s kilátásunk nyílik egy igazi művészi előadás élvezésére.

A legközelebbi opera előadás Gounod halhatatlan *Faust*-ja lesz, a című szerepben Hunfalvai Margaréta Székely Irén, Martha asszony Székely Anna, Seibel apród Lányi Edith, Mephistó Pintér Imre, Valentin Perényi Józseffel.

Jogászélet. Karácsonyi Aladár nagyváradi újságíró *»Jogászélet«* című négy felvonásos bohózatát a Szigligeti-színház igazgató-sága elfogadta előadásra. Karácsonyi bohózatát még a karácsonyi ünnepek előtt bemutatják.

Vörös talár. Brioux nagyhatású színművéből megkezdődtek a színpadi próbák és így rövid időn belül a nagyváradi közönség is megismeri e becses újdonságot. A fő női szerepet nálunk K. Hegyesi Mari asszony fogja kreálni.

San Toy. Ez a kitűnő kínai daljáték, mely tegnap lett először bemutatva óriási siker mellett, ma szombaton kerül ismét színpadra, a két fő női szerepben Székely Irén és Ámon Margittal.

Szigligeti-Színház.

Folyószám 50.

Idénybérlet 48.

Nagyváradon, szombaton, 1901. nov. 16-án

SAN TOY.

Kínai daljáték.

S Z E M E L Y E K :

A kínai császár — — —	Krasznay Andor
Szing-Hi, főudvarmester — —	Vank István
Ven-Ho, mandarin — — —	Füredi József
San-Toy, leánya — — —	Székely Irén
Csu-li, a mandarin szolgálója —	Bérczi Gyula
Sir George Preston, konzul —	Csátár Győző
Poppy, leánya — — —	Székely Anna
Bobbie, fia — — —	Pintér Imre
Dudley, Poppy komornája —	Ámon Margit

HELYARAK: Nagypáholy 7 frt. Földszinti és első emeleti páholy 6 frt. Másodemeleti páholy 4 forint. Zsolye 1 frt 50 kr. Kőrszék 1 frt 20 kr., Támlászek 1 frt. Erkélyülés 1-ső sor 60 kr., közép 2-ik sor 50 kr., Erkélyülés oldal 2-ik sor 40 kr. II. emeleti zártszék 30 kr. Földszinti állóhely 50 kr., Diák és katonajegy a földszintre 30 kr. Karzati állóhely 20 kr. Egy színlap 10 kr.

Kezdeté 7 órákor, vége 10 órákor.

Jegyek előre válthatók d. e. 10-től 12 óráig, d. u. 3-tól 5-ig. Esti pénztárnyitás fél 7, vasár- és ünnepnapokon este 6 órákor.

Holnap vasárnap, nov. 17-én

délután 3 órákor, fél helyárrakkal

A peleskei nótárius.

Bohózat.

este fél 8 órákor, rendes helyárrakkal

SAN TOY.

Kínai daljáték.

TAVIRATOK.

Üdvözlő távirat Széllnek.

Budapest, nov. 15. Kálbor nagy-küküllőmegyei község új községházának felszentelése alkalmából az ottani magyar-román társaság a következő sürgőnyt küldte Széll Kálmán miniszterelnöknek:

Nagyméltóságú Széll Kálmán miniszterelnök urnak, Budapest. Kálbor község új háza felszentelése alkalmából Bély László főispán, Somogyi István alispán és Serbán Miklós fogarasi képviselővel ünneplő magyar-román társaság, áthatva az édes haza iránti szeretettől, kibékülve fog kezet s bizva a boldog jövőben, üdvözlő Nagyméltóságodat s törhellen ragaszkodását s bizalmát fejezi ki. Kálbor község előjárósága. (M. T. I.)

Félmillió sikkasztás.

Budapest, nov. 15. (Saj. tud. távir.) Ma délben Csollán joghallgató a rendőrségen jelentést tett, hogy Kecskeméthy indixét ezelőtt két nappal elkérte, ürügyül hozva fel, hogy engedményes jegyet akar váltani az Operába. Azóta sem indexét, sem Kecskeméthyt nem látta, de igen is kapott ma egy levelet, a melyben szíves-ségét köszöni meg és hála fejében 100 koronát küld neki. Csollán ezen összeget a rendőrségen deponálta.

Csollán vallomása a rendőrségen azt a gyanút keltette, hogy Kecskeméthy, Csollán neve alatt utazik s az indexben ki is cseréltette a fényképet. Ezen gyanút megerősítette az, hogy Kecskeméthy fiók-jában több féláru menetjegy váltására szóló igazolványt és egy fényképet találtak, melynek fejét kivakarta és tintával leöntötte. Az esetről a rendőrség táviratban kereste meg a vidéki városok s a külföldi nagyobb városok rendőrségeit.

Budapest, nov. 15. (Saj. tud. távir.) Márkus József főpolgármester Szinelly Ede pénztárost és Leopold Lajos ellenőrt állásaiktól felfüggesztette, mivel ily nagy összeggel egy *gyakornokot* elküldeni nem volt jogukban.

Meghalt reáliskolai igazgató.

Pécs, nov. 15. Dischka Győző, a pécsi állami főreáliskola igazgatója ma reggel, mikor föl akart kelni, ágya mellett összeesett s meghalt. 54 éves volt. Dischka éppen most készült megünnepelni 30 éves tanári jubileumát. (M. T. I.)

Antiszemita indítvány.

München, nov. 15. A képviselő-kamara pénzügyi bizottsága szavazat-egyenlőség mellett az elnök döntésével elvetette Reim centrum-párti képviselőnek azt az indítványát, hogy *zsidók csak korlátolt számban lehessenek bírák*. (M. T. I.)

Délafrikai háború.

London, nov. 15. A Times-nak jelentik Middelburgból 13-iki kelettel: Két nap óta búrok mutatkoznak Fokváros közelében. A minap Hopefield mellett látott kommandónak 60 embere benyomult Dél-Darlingaba, de a betörés nem igen vehető komolyan, mert az angol csapatok elég erősek, hogy ellentálljanak. (M. T. I.)

Hazay temetése.

Budapest, nov. 15. (Saját tud. távir.) Dr. Hazay István miniszteri osztálytanácsos, Széll Kálmán miniszterelnök titkárának, földi maradványait őszinte részvét a kerepesi-uti temetőben ma helyezték örök nyugalomra.

A végülisztelességen Széll miniszterelnök, Wlassics, br. Fejérváry minisztereken kívül a miniszteriumok tisztviselői, képviselők, városi magistratusok és notabilitások vettek részt. Horváth evangélikus lelkész végezte a temetési szertartást.

Francia hajóraj Szirában.

Athén, nov. 15. A Caillard tengernagy parancsnoksága alatt álló francia hajóraj Szirába érkezett és üdvözlő lövéseket váltott a görög hajórajjal. A görög lakosság roonszenvesen fogadta a francia hajórajt. (M. T. I.)

KOZGAZDASAG.

Relch Jenő és Társa
Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántúli« eredeti távirata. —

Határidők.

	Budapest, nov. 15
Buza októberre	7.84
Buza áprilisra	8.80
Tengeri	5.14
Rozs okt.	6.69
Zab ápr.	6.98
Káposzta, repszé, aug.	—

Értéktőzsde.

	Budapest, nov. 15.
Osztrák hitel	625.50
Magyar hitel	629.50
Allamvasut	624.50
Rimamurányi	416.—
Magyar jelzálog	438.—
Salgótarjáni	—
Wagon-kölcsön	—

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1901. nov. 15-én.

Magyar aranyjárdék 4%	118.10
Magyar koronajárdék	92.95
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 ¹ / ₂ %	121.25
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 ¹ / ₂ %	100.25
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	119.—
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	98.25
Italmérési jog megváltási kötvény	99.75
Horváth-szlavónföldterhermentési kötvény	98.10
Magyar nyereséj-sorsjegy-kölcsön	178.50
Tiszszabályozás szegedi sorsjegyek kölcsön	144.—
Osztrák járadék papírban	98.30
Osztrák járadék ezüstben	98.15
Osztrák járadék aranyban	118.90
Osztrák korona járadék	95.10
Osztrák államsorsjegyek	138.50
Osztrák magyar bank részvény	16.10
Magyar hitelbankrészvény	635.60
Osztrák hitelintézet részvény	620.—
Párisi vista	95.20
20 frankos arany (Napoleon'or)	19.05
Németbirodalmi márka	239.27
London vista	95.20
20 márkás arany	25.47

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCKICS GYULA.

Hirdetmény.

A magyar kir. államvasutak tulajdonát képező és a Bihar-Püspöki telekjegyzőkönyvbe 348. telekkönyvi és 794/9. helyrajzi számok alatt nevezett állomással szembe a pálya jobb oldalán, a kavicsbányában levő mintegy 48. katasztrális holdat kitevő szántóföld folyó hó 25-én délelőtt 9 órakor nyilvános szóbeli árlej-

tés útján hat évi időtartamra bérbe fogadatni.

A kötető szerződés feltételei a helybeli nagyváradai osztálymérnökség hivatalában a hivatalos órák alatt betekintethetők.

Nagyvárad, 1901. november 14-én.

Magy. kir. államvasutak nagyváradai osztálymérnökség.

Buzásy Albert,
mérnök.

239-1-3

Most lehet legolcsóbban
női és férfi fehérneműt, vásznat és asztalneműt
beszerezni!

Menyasszonyi kelengyék!

Teljes végeladás!

Kunz József és társa cég,

Nagyvárad, Szt. László-tér.

225-0-113

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

SZENT LÁSZLÓ KÖNYVNYOMDA R. T.

Nagyvárad, Apáca-utca 3. szám.

Művek,
folyóiratok, hírlapok,
vonalzatok,
gazdasági nyomtatványok,
egyházi, községi
és egyéb
hivatalos nyomtatványok,
körlevelek,
levélborítékok.

Elvállal és készít:
izléses kivitelben
mindennemű
nyomdai munkákat
jutányos árak mellett.

Vidéki rendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Levélfek,
számlák, falragaszok,
báli meghívók,
tánczrendek, étlapok,
naptárak,
palaczkfeliratok,
névjegyek,
gyászlapok
stb. a nyomdai szakba
vágó nyomtatványok
készítése.

A lat. és gör. szert. kath. egyházmegyei nyomtatványok

raktára.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.